

Inzenden scores

Vóór 29 mei de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school op de daartoe verstrekte optisch leesbare formulieren naar het Cito zenden.

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de Regeling beoordeling centraal examen vastgesteld, bekendgemaakt in het Gele Katern van Uitleg, nr. 22 van 28 september 1994.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe, die zijn gegeven door de CEVO.

2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de cijfers onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.

3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk, en past bij zijn beoordeling de normen en de regels van het toekennen van scorepunten toe, die zijn gegeven door de CEVO.

4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.

5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-Regeling van toepassing:

1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag of ieder kolon toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.

2 Voor het antwoord op een vraag of de vertaling van een kolon worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het antwoordmodel.

Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag of kolon is.

3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:

3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord of een kolon geheel juist is vertaald, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;

3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord of een kolon gedeeltelijk juist is vertaald, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het antwoordmodel;

3.3 indien een antwoord op een open vraag of de vertaling van een kolon niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord of deze vertaling op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel;

3.4 indien één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;

3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd worden, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;

3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het antwoordmodel anders is aangegeven;

3.7 indien in het antwoordmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord;

3.8 indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

4 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een toets of in het antwoordmodel bij die toets een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof toets en antwoordmodel juist zijn.

Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO.

Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het antwoordmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.

5 Voor deze toets kunnen maximaal 100 scorepunten worden behaald.

Het aantal scorepunten is de som van:

- a. 10 scorepunten vooraf;
- b. het aantal voor de beantwoording van de vragen en voor de vertaling toegekende scorepunten;
- c. de extra scorepunten die zijn toegekend op grond van een beslissing van de CEVO.

6 Het cijfer van het centraal examen wordt verkregen door het aantal scorepunten te delen door het getal 10.

3 Vakspecifieke regel

Voor het vak Latijn VWO is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Scoringsregel voor de vertaling

De score 0 moet worden toegekend indien in een kolom een zeer ernstige fout is gemaakt; deze score kan niet worden gecompenseerd door de juiste weergave van de rest van het kolom.

4.1 Antwoordmodel voor de vragen

Antwoorden	Deel-scores
Tekst 1	
Maximumscore 3	
1 ☐ - mensen die wijs zijn; sapientia. Goed rekenen: illum.	<u>1</u>
- mensen die nog niet wijs zijn, maar wel daarheen op weg; qui proficit.	<u>1</u>
- dwazen; stulti. Goed rekenen: (ab) illis	<u>1</u>
Alleen indien de omschrijving én het citaat juist zijn, een scorepunt toekennen.	
Maximumscore 2	
2 ☐ (tamen etiam) quod prope est extra est.	
Maximumscore 1	
3 ☐ adfectus en vitia. Indien één antwoord goed, geen scorepunt toekennen.	
Maximumscore 2	
4 ☐ De mensen die behoren tot het primum genus kunnen niet meer terugvallen in de oude toestand, de mensen van het secundum genus kunnen dat nog wel.	

Maximumscore 4

- 5 Vier van de vijf onderstaande antwoorden:
adhuc inexperta fiducia
bonum suum nondum in usu habent
hoc (illis de se) nondum liquet
scire se nesciunt
nondum confidere

Maximumscore 1

- 6 indifferentia

Maximumscore 2

- 7 nimis imminere – in magno pretio habere
leviter petendis – in aliquo habenda
ex toto non petendis – in nullo (habenda)
Indien twee antwoorden goed, één scorepunt toekennen.
Indien één antwoord goed, geen scorepunt toekennen.

Maximumscore 1

- 8 Adfectus zijn van voorbijgaande aard, morbi zijn duurzaam / hardnekkig.

Maximumscore 1

- 9 Wanneer de adfectus talrijk worden en er niets tegen gedaan wordt, leiden ze tot morbi.

Maximumscore 1

- 10 Natuurlijke aanleg / geluk; studie / oefening / training.
Alleen indien de beide antwoorden juist zijn, een scorepunt toekennen.

Maximumscore 2

- 11 Nee, Seneca vindt dat wij al heel wat bereikt hebben, wanneer we tot de derde groep (van proficientes) behoren / niet meer tot de slechtsten behoren.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Tekst 2**Maximumscore 3**

- 12 Ook Seneca beweert dat ellende alleen maar ellende is, wanneer dat als zodanig ervaren wordt / wanneer men meent dat men ongelukkig is.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 1

- 13 D

Maximumscore 3

- 14 Men doet er, met het oog op zijn levensgeluk, verstandig aan zich met overtuiging, en niet met tegenzin, te schikken in zijn lot. Men moet zich dus niet verzetten tegen de dood, maar vrijwillig weggaan uit het leven. Zo ook moet men de goden niet gehoorzamen alsof men gedwongen wordt, maar moet men met hen instemmen.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 2

- 15 haec te optare cum optares senectutem. 1
Omnia ista in longa vita sunt, quomodo in longa via et pulvis et lutum et pluvia. 1

Maximumscore 2

- 16 Epicurisme. Het streven van de epicureeërs was gericht op het vrij zijn van fysieke en psychische / alle onlustgevoelens.
Indien de toelichting onjuist is, geen scorepunten toekennen.

Maximumscore 2

- 17 Tegenslagen horen bij het leven; zij vormen er een natuurlijk onderdeel van.
Leven is een voortdurende strijd.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

11**Tekst 3****Maximumscore 2**

- 18 Gezondheid en inkomen worden door Schopenhauer als van wezenlijk belang beschouwd; de Stoa beschouwde dat soort zaken als neutraal / indifferentia / noch goed noch slecht.

Tekst 4**Maximumscore 3**

- 19 Het zogenaamde praktische nut van de schoenmaker betreft onbelangrijke zaken; de filosoof houdt zich bezig met wezenlijk belangrijke zaken.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 1

- 20 huichelarij / schijnheiligheid / hypocrisie.
Niet goed rekenen: egoïsme / arrogantie.

Achtergrond**Maximumscore 6**

- 21 De Stoa heeft als hoogste ideaal het bereiken van de *sapientia*. De wijze is in het bezit van *virtus*, dat wil zeggen dat hij leeft *secundum naturam*, waarbij *natura* hetzelfde is als *ratio*. Dit geldt als het *summum bonum*. De wijze zal begrijpen dat deze *ratio* goed is en hij zal slechts datgene willen wat het *fatum* voor hem heeft weggelegd. De slechte invloed van de gevoelens op deze weg naar de *sapientia* zal hij bestrijden tot hij de *apatheia* bereikt heeft.
Of woorden van overeenkomstige strekking.
Voor ieder ontbrekend of onjuist gebruikt begrip één scorepunt in mindering brengen tot een maximum van zes.

4.2 Antwoordmodel voor de vertaling**Kolon 22****Maximumscore 2**

Haec fatua subito desiit videre.
Deze zwakzinnige hield plotseling op te zien / werd blind.

dit / deze dingen te zien
houdt op
gaf het op / verwijderde zich
meteen / dadelijk / terstond / onmiddellijk

0101**Kolon 23****Maximumscore 2**

Incredibilem rem tibi narro, sed veram:
Ik vertel je een ongelooflijke zaak / geschiedenis / gebeurtenis / ongelooflijk voor jou,
maar waar / echt gebeurd / maar het is (wel) waar:

ongelovig
vrezen

00

Kolon 24**Maximumscore 2**

nescit se esse caecam;
zij weet niet dat zij blind is;

zij wist niet dat zij blind was
zij weet niet dat zij blind was
hij weet niet dat hij / zij blind is

100**Kolon 25****Maximumscore 2**

subinde paedagogum suum rogat ut migret;
voortdurend vraagt zij haar begeleider (haar) te verhuizen.

zij vroeg
Indien ook in kolon 24 een overeenkomstige tijdfout is gemaakt, dit niet opnieuw aanrekenen.
dat zij moet verhuizen
zodat
de begeleider vraagt
hij vraagt de begeleider dat hij / zij verhuist
Indien ook in kolon 24 een overeenkomstige fout is gemaakt, dit hier opnieuw aanrekenen.

11100**Kolon 26****Maximumscore 2**

ait domum tenebricosam esse.
zij zegt dat het huis donker is.

zij zei
Indien ook in kolon 24 en / of 25 een overeenkomstige tijdfout is gemaakt, dit niet opnieuw aanrekenen.
een huis
zij zegt thuis dat het donker is
meester

1000**Kolon 27****Maximumscore 3**

Hoc, (kolon 28), omnibus nobis accidere liqueat tibi:
Het mag / zal / kan / moet / laat het / ik hoop dat het je duidelijk is dat dit, (kolon 28), ons allen overkomt:

hierdoor
het is duidelijk
het zou duidelijk zijn
laat het ons allen duidelijk zijn dat het jou overkomt
komen / gaan naar / naderen
doorhakken / verzwakken / verminderen

110010**Kolon 28****Maximumscore 2**

quod in illa ridemus,
waarom wij bij haar / in haar geval lachen, / wat we bij haar uitlachen,

waarom wij haar uitlachen
daarin

10

Kolon 29**Maximumscore 3**

nemo se avarum esse intellegit, nemo cupidum.

niemand begrijpt / ziet in dat hij hebzuchtig is, niemand dat hij begerig is.

begrijpt het / zich wanneer hij gierig is

0

hij begrijpt dat niemand / hij voor niemand gierig is

0

niemand is begerig

0**Kolon 30****Maximumscore 2**

Caeci tamen ducem quaerunt,

(De) blinden zoeken tenminste nog een gids / leidsman / begeleider / leider,

blind zoeken zij tenminste een gids

0

een blinde gids / gids van / voor een blinde

0

aanvoerder

1

ik zal leiden

0**Kolon 31****Maximumscore 3**

nos sine duce erramus et dicimus:

(maar) wij dwalen zonder gids rond en zeggen:

sta toe dat wij dwalen

0

leidt ons

0

zich vergissen

0

wij hebben gezegd

0

aanvoerder

2

Indien ook in vorige kolon, dit hier niet meer fout rekenen.

Kolon 32**Maximumscore 1**

„Non ego ambitiosus sum,

„Niet ik ben eierzuchtig / Ik ben niet eierzuchtig,

omstrengelend / partijdig

0**Kolon 33****Maximumscore 2**

sed nemo aliter Romae potest vivere;

maar niemand kan anders / op een andere manier in Rome leven;

niemand anders

0

elders (dan) in Rome

0

van Rome / dan Rome

0

geen andere Romein / anders dan een Romein

0

een Romein kan niet anders leven

0**Kolon 34****Maximumscore 1**

non ego sumptuosus sum,

niet ik ben verkwistend / ik ben niet verkwistend,

Kolon 35**Maximumscore 2**

sed urbs ipsa magnas impensas exigit;
maar de stad zelf eist grote uitgaven;

uitgaven zelf

0

dezelfde stad

0

voor zichzelf

0

een grote uitgave

1

eiste

1

verdrijven / verjagen / innen / ten einde brengen

0

Kolon 36**Maximumscore 2**

non est meum vitium, quod iracundus sum,
het is niet mijn fout dat ik driftig / opvliegend ben,

mijn leven

0

omdat

1

kwaad / boos

1

Kolon 37**Maximumscore 2**

quod nondum constitui certum genus vitae:
(en / of) dat ik nog geen ordelijke levenswijze heb aangenomen / vastgesteld:

Niet fout rekenen: omdat

niet meer

0

ik ben blijven staan

0

Kolon 38**Maximumscore 2**

adulescentia haec facit.”

mijn / de jeugd / jeugdige leeftijd doet dit / dat / deze dingen.”

deed dit

1

deze jeugd doet / handelt

0

Goed rekenen: deze jeugd / jeugdige leeftijd doet dit.

Kolon 39**Maximumscore 2**

Quid nos decipimus?

Wat / waarom houden we onszelf voor de gek / bedriegen we onszelf?

waarom / wat / wie bedriegen wij?

0

wat / wie bedriegt ons?

0

teleurstellen

0

Kolon 40**Maximumscore 2**

Non est extrinsecus malum nostrum:

Ons kwaad is niet buiten ons:

het / hij is niet kwaad buiten ons

0

probleem

1

appel

0

Kolon 41**Maximumscore 2**

intra nos est, in visceribus ipsis sedet,
 het is binnen ons, het zit / zetelt / huist in onze / de ingewanden zelf / onze eigen
 ingewanden,

er is iets in ons
 het zit zelf
 in onze ingewanden (ipsis niet vertaald)

001**Kolon 42****Maximumscore 2**

et ideo difficulter ad sanitatem pervenimus,
 en daarom / zo bereiken wij moeilijk / moeizaam de gezondheid,

moeilijker
 een moeilijke gezondheid
 wij hebben bereikt

101**Kolon 43****Maximumscore 2**

quia nos aegrotare nescimus.
 omdat wij niet weten dat we ziek zijn.

wij die niet weten dat we ziek zijn
 omdat we niet ziek kunnen zijn
 omdat we weten dat we niet ziek zijn

100

Einde